

Rupea-Cohalm

creație și identitate culturală românească

❖ CETATEA RUPEA

În partea de nord-vest a micii localități brasovene Rupea, la jumătatea distanței dintre Sighisoara și Brașov, din vârful unei masive stânci de bazalt ni se dezvăluie o particică de istorie - ruinele unei cetăți medievale ce strajuie încă tăcută departările, continuând să depene firul istoriei, în ciuda ignoranței și a dezinteresului oamenilor.

Din sosea, un drum de țară te duce în 15 minute în spatele cetății, unde printre copaci, tufe de soc și măceș se vad zidurile Cetății de Jos, turnul și poarta principală.

Pentru a ajunge la cetate trebuie urcat un drum îngust, însă efortul celor care se încumeta este răsplătit pe deplin. Privelistea oferită de Dealurile Homoroadelor și de Podisul Hartibaciu este de neuitat. Impresia cu care rămân vizitatorii, care se încumeta să pasească pe aceleași lespezi tocite pe vremuri de daci în cetatea taranească Rupea, este întotdeauna aceeași: ca cineva, de undeva să și privește. De dincolo de zidurile vechi și liniștite se pare că dacii stau la pândă, și, odată cu ei, Decebal, cel despre care legenda spune că s-ar fi sinucis la Rupea.

Construită în mai multe etape, între secolele XIII și XVII, cetatea făcea parte dintr-un sistem de apărare a mai multor sate, în apropierea drumului care leaga Transilvania de Moldova.

Cea mai fascinantă este povestea fantanii, de aceeași vârstă cu cetatea: dacă un cuplu bea din apă rece va cunoaște iubirea veșnică.

Așezată pe o stâncă masivă de bazalt a dealului Cohalm, în partea de vest a orașului, străvechea Cetate Rupea datează de mai bine de 2000 de ani, fiind modificată și îmbunătățită de-a lungul timpurilor. Pe timpul dacilor, Rupea, care are în prezent 5.760 de locuitori se numea Ramidava, iar mai târziu, în timpul ocupației romane, denumirea i-a fost schimbată în Rupes (stâncă sau piatră – în limba latină).

Cetate dacică la origini, ce purta numele de "Ramidava", cetatea Rupea a fost ridicată în apropierea drumului ce lega Transilvania de Moldova și Țara Românească, prin pasurile sud-estice. Când românii au cucerit au așezat aici un castru roman, cu denumirea de "Rupes" (stâncă de piatră - în limba latină). Acesta avea legătura cu celelalte castru romane din împrejurimi și anume cu cele de la Hoghiz, de pe Valea Tarnavelor, Valea Oltului și Cetatea Rasnovului și avea scopul de a controla și apăra comerțul ce se desfășura în zonă.

Conform tradiției locale pe terenul cetății ar fi îngropați regi și conducători daci, șefi de triburi. Mai târziu, de la începutul evului mediu cetatea devine loc de refugiu și apărare pentru comunitatea săsească.

Situată în calea popoarelor migratoare, cetatea a fost sistematic asediată de către aceștia și a funcționat ca loc de refugiu pentru populația din împrejurimi din calea migratorilor, a turcilor și a tatarilor. În veacul al XIV-lea, sasii au găsit castrul în parasilă (în urma navalirilor popoarelor migratoare) și au construit pe ruinele acestuia, în mai multe etape, o cetate taranească dându-i aceeași denumire pe care o foloseau localnicii: "Reps" (mult mai târziu unghurii au numit-o "Koholom", adică "gramada de piatră").

Rupea-Cohalm

creație și identitate culturală românească

❖ CETATEA RUPEA

Locuirea sasească este atestată de prezența în cetate a celebrului "Turn al Slaninii", situat în dreapta porții de intrare, vis-a-vis de locuința paznicului, turn existent în toate cetățile sasesti și care amintește de un obicei al acestei etnii de a păstra slanina și carniile comunității într-un turn, atât pentru a se usca, cât și pentru a putea fi folosiți ca provizii de hrană în cazul unui asalt asupra așezării.

De forma actuală a cetății sunt responsabili tot sașii, care au reconstruit-o începând cu anul 1324, adăugând incintei inițiale de pe vârful stâncii de bazalt alte două incinte, cetatea capătând astfel o formă aparte, asemănătoare unei cochilii de melc. Materialele folosite au fost piatra de bazalt (extrasă din stâncă), piatra de parau, piatra calcaroasă (adusă de pe hotarul [comunei](#) învecinate Cata), caramida arsă. Tigla a fost folosită începând cu secolul al XVIII-lea. Rupea nu este însă doar o gramadă de piatră, ci un leagan al istoriei și legendei, un bastion de apărare al dacilor care se mai poate vedea și astăzi.

Cetatea sau incinta de jos datează din secolul al XVII-lea și este apărată de ziduri înalte de 4-5 m, prevăzute cu bastioane și terminate cu creneluri. Aici a fost săpată în 1623 o fântână adâncă de 59 m. După 1324, reprezentanții regelui Carol I Robert de Anjou ocupă Cetatea, pe care o stăpânesc timp de aproape un secol (până în 1420, când a fost redată locuitorilor din Rupea). În 1688, Cetatea a fost ocupată și refăcută de austrieci, care și-au instalat aici o garnizoană. În timpul epidemiei de ciumă din 1716, Cetatea a fost folosită ca refugiu pentru cei ce nu erau afectați de boală, iar în 1788 ca adăpost împotriva năvălirii turcilor. Între timp cetatea folosește și ca refugiu sașilor în timpul răscoalei acestora împotriva regelui Ungariei Carol Robert de Anjou. Ramasă în picioare după atâtea secole în ciuda trecerii timpului și a nepăsării omenirii, cetatea era gata să "capituleze" în fața comunistilor, când, în urma unui proiect de sistematizare a orașului, s-a produs dărămarea cetății și folosirea bazaltului din soclu la pavatul străzilor orașului.

Cetatea detine două caracteristici arhitectonice distincte: forma de melc a zidurilor fortificate și existența unui turn de formă pentagonală, unic în Europa. În 1790, o furtună puternică a distrus acoperișul cetății, iar de atunci cetatea a fost lăsată în paragină.

Ruinele din zilele noastre sunt organizate pe 3 secțiuni:

- cetatea de sus este cea mai veche construcție, fiind ridicată probabil pe ruinele vechii cetăți dacice, Ramidava. Intrarea în cetatea de sus se făcea numai printr-un culoar foarte îngust, cât un lat de om.
- cetatea de mijloc ridicată în sec. XV și largită la începutul sec. XVII. Aici erau construite Capela și Turnul Cercetășilor
- cetatea de jos (sec. XVIII) cuprinde cele mai recente extinderi, printre care și Turnul Slaninii, specific comunităților sasesti. Tot aici se găsește și fântâna adâncă de 59 de metri, încă plină de apă.

Rupea-Cohalm

creație și identitate culturală românească

❖ CETATEA RUPEA

Zidurile celor 3 incinte, ridicate direct din stanca, au aspectul unei spirale care porneste din incinta de jos, trece prin incinta de mijloc si se termina cu incinta superioara. Incinta de sus are o suprafata de peste 1500 mp. Intrarea se face prin poarta de sub "Turnul pulberariei", situate pe latura de nord. In interior se mai pastreaza urmele unor incaperi ce erau folosite ca locuinte in timpul asediilor, dintre care sunt cunoscute camera judelui si cea a preotului. In incinta de mijloc, ce o inconjoara pe cea de sus, se afla urmele capelei, precum si doua turnuri de aparare "Turnul cu gratii" si un alt turn pentagonal.

Zidurile se îmbină cu rocile naturale formând împreună sistemul defensiv. Citadela este anterioară colonizării germane, incinta de mijloc este din secolul XV cu lărgire in secolul al XVII, iar curtea inferioară a fost terminată in secolul XVII cu un pod mobil de intrare in cetate (1663). Curtea este întarita din loc în loc cu turnuri poligonale, circulatia fiind controlata de mai multe porti interioare, care compartimenteaza ansamblul fortificat. Incinta centrala este prevazuta cu o capela. Alt element original, unic in Europa, este turnul masiv in formă pentagonală (1643). Alte date exacte despre construcțiile existente: Turnul Scribilor (1634), Turnul Servitorilor (1644), fântână in incinta inferioară (1623), adâncă de 59 de metri.

Au existat 49 de clădiri particulare, marea majoritate astăzi fiind ruine. Trebuie să ni le imaginăm ca niște spații restrânse unde viata continua in timp de război. Căsuțele din partea de sus a cetății sunt construite in secolul al XVII -lea, unele refăcute ulterior.

